

Лазарева Анастасія Петрівна
асистент кафедри економіки
та фінансово-економічної безпеки
Маріупольський державний університет

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕХАНІЗМ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Актуальність. Метою функціонування будь-якого підприємства, яке займається виробництвом або послугами є отримання прибутку. Але ефективність діяльності підприємства залежить як від внутрішніх, так і зовнішніх чинників. В умовах розвитку сучасної економіки все більш для підприємства набуває впливове значення такий внутрішній чинник, як фінансова безпека, що безпосередньо забезпечує економічну безпеку підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Питанням фінансово-економічної безпеки підприємства та механізму забезпечення фінансової безпеки займалися такі науковці як І.І. Біломістна, А.О. Близнюк, А.І. Дмитрієв, О. С. Іванілов, Є.М. Івашина, Ю.В. Лаврова, І.В. Чібісова, В.Є. Хоречко.

Метою статті є теоретичне обґрунтування економічної безпеки підприємства на базі його фінансової складової та механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу. Поняття «економічна безпека» пройшло чимало переосмислень у зв'язку зі зміною умов зовнішнього середовища і з урахуванням факторів, які зумовлюють процеси управління. Вперше поняття «економічна безпека» почало застосовуватися на Заході у зв'язку зі зростанням проблеми обмеженості ресурсів та розпадом колоніальної системи. [1]

Розглянемо головні підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства», що мають місце сьогодні: [2]

1) економічна безпека підприємства – це стан захищеності його інформаційних ресурсів та комерційної таємниці;

2) економічна безпека підприємства – це стан його захищеності від негативних впливів зовнішнього середовища;

3) економічна безпека підприємства – це стан його захищеності від негативних впливів і змін зовнішнього та внутрішнього середовища;

4) економічна безпека підприємства – це стан його захищеності від негативних впливів і змін зовнішнього та внутрішнього середовища при найефективнішому використанні корпоративних ресурсів;

5) економічна безпека підприємства – це стан підприємства, при якому імовірність небажаних змін будь-яких параметрів підприємства невелика.

Отже, головна мета управління економічною безпекою — забезпечення найефективнішого функціонування, найпродуктивнішої роботи операційної системи та економічного використання ресурсів, забезпечення певного рівня трудового

життя персоналу та якості господарських процесів підприємства, а також постійного стимулювати нарощування наявного потенціалу та його стабільного розвитку.

Для більш глибокого дослідження економічної безпеки підприємства необхідно визначити її складові елементи (рис. 1).



Рис. 1 Складові економічної безпеки підприємства.

Якщо враховувати структурну ієрархію складових економічної безпеки підприємства, представлених на рис. 1, то бачимо, що фінансова складова по важливості знаходиться на першому місці. Тому від врахування всіх її особливостей залежить й загальна економічна безпека підприємства. Для досягнення фінансової безпеки на підприємстві необхідно розробити механізм забезпечення фінансової безпеки. Для розгляду даного механізму визначимо сутність поняття «фінансова безпека».

Сутність фінансової безпеки полягає у наявності такого його фінансового стану, який характеризується: збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій і послуг; стійкістю до загроз; здатністю підприємства забезпечувати реалізацію фінансових інтересів, а також місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; а також спрямованістю на ефективний і сталий розвиток. [3]

Тому механізм фінансової безпеки підприємства дозволяє: [3]

1)забезпечити фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та достатню фінансову незалежність підприємства у довгостроковому періоді;

2)забезпечити оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства;

3)ідентифікувати зовнішні і внутрішні небезпеки та загрози фінансовому стану підприємства та розробляти заходи для їх вчасного усунення;

4)самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію;

5)забезпечувати достатню фінансову незалежність підприємства;

6)забезпечувати достатню гнучкість при ухваленні фінансових рішень;

7)забезпечувати захищеність фінансових інтересів власників підприємства.

Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства можна розглядати як систему організаційних, фінансових та правових засобів впливу, які мають на меті

своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці підприємства.

В табл. 1 наведено семантичну характеристику поняття «механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства».

Таблиця 1

Семантична характеристика поняття «механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства» [4]

Поняття	Об'єкт, яким оперують	Призначення	Зміст поняття
Механізм	Показники ефективності використання наявних ресурсів п-ва	Створення умов для забезпечення фінансової безпеки підприємства	Спосіб забезпечення або реалізації фінансової безпеки підприємства
Фінансова безпека підприємства	Фінансові ресурси підприємства	Відображення ефективності використання фінансових ресурсів у поточному періоді та можливості реалізації стратег. інтересів	Стан найбільш ефективного використання фінансових ресурсів для реалізації та захищеності фінансових інтересів п-ва в поточному й перспективному період.
Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства	Показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	Отримання прибутку підприємством, якого достатньо, як мінімум, для перебування підприємства в фінансовій безпеці	Система орг.-х, фін. та правових засобів впливу, які мають на меті своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці п-ва

Дані, наведені в табл. 1, дають змогу зробити висновок про зв'язок між поняттями «механізм» та «фінансова безпека підприємства», який виражається в тому, що останнє є показником попереднього. У свою чергу, механізм є інструментом досягнення максимального рівня фінансової безпеки підприємства.

Таким чином, механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства (ФБП) можна подати у наступному вигляді (рис.1). [5]

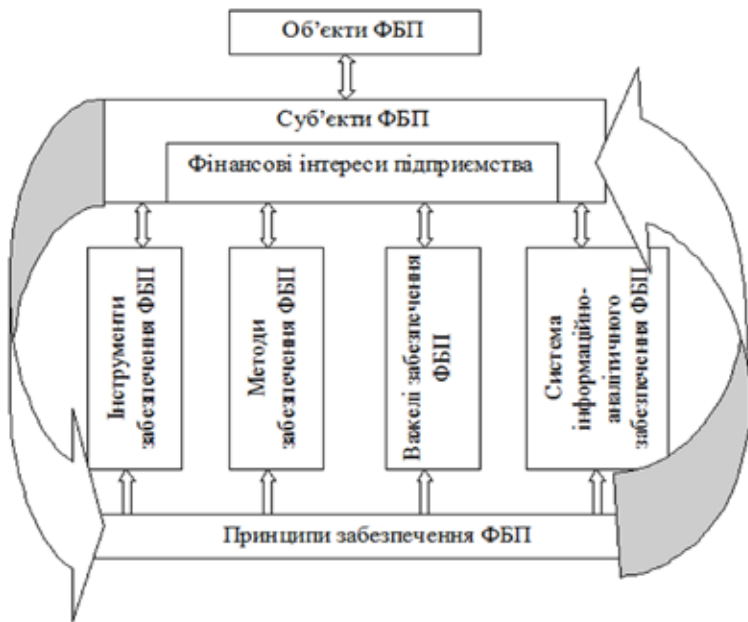


Рис. 1 Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства.

До складу фінансових інструментів забезпечення фінансової безпеки підприємства, що визначають його фінансові відносини, слід віднести: платіжні інструменти (доручення, акредитив та ін.), кредитні інструменти (угоди про кредитування), депозитні інструменти (депозитні сертифікати, угоди), інвестиційні інструменти (акції, паї), інструменти страхування (страхова угода). [3]

Методологічний апарат забезпечення фінансової безпеки підприємства може включати такі методи, як: техніко-економічні розрахунки, балансовий, економіко-статистичний, економіко-математичний, експертних оцінок, дисконтованої вартості, амортизації активів, реінжинірингу, логістики, аудиту, оптимізації оподаткування, імітаційної гри. [5]

Фінансові важелі забезпечення фінансової безпеки підприємства – це система стимулів та заохочень для менеджерів за ухвалення ефективних управлінських рішень і система санкцій за негативні наслідки їх дій у сфері фінансової безпеки, а також загальний внутрішній механізм управління підприємством, заснований на його власній фінансовій філософії. [3]

Системи інформаційно-аналітичного забезпечення формується на базі: даних бухгалтерського, оперативного та статистичного обліку і звітності; галузевих показники діяльності підприємств-аналогів; звітів та планів і прогнозів, отриманих у процесах стратегічного, тактичного і оперативного планування, аналізу, контролю і бюджетування; оцінки загроз фінансовій безпеці підприємницької діяльності за джерелом, за рівнем тяжкості наслідків, за рівнем вірогідності, за сферою і джерелом

виникнення, за тривалістю впливу, за ступенем розвитку, за ступенем напруженості тощо.

Висновки. Таким чином, для забезпечення успішної діяльності будь-якого підприємства, уникнення зовнішніх та внутрішніх загроз на підприємстві необхідно забезпечити його фінансово-економічну безпеку. А в свою чергу для ефективного впровадження фінансової безпеки підприємства потрібно на підприємстві розробити та використовувати механізм забезпечення економічної безпеки, який включає в себе: інструменти забезпечення ФБП, методи забезпечення ФБП, важелі забезпечення ФБП, систему інформаційно-аналітичного забезпечення ФБП.

Література:

1. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник / О. С. Іванілов. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.
2. Дмитрієв І.А. Сутність та місце економічної безпеки підприємства в системі забезпечення економічної безпеки держави / А.І. Дмитрієв, А.О. Близнюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vsnu/2011_3_2/Dmitriev.pdf
3. Чібісова І.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства / І.В. Чібісова, Є.М. Івашина // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppci/2011_31/Chibis.pdf
4. Біломістна І.І. Механізм забезпечення фінансової безпеки промислових підприємств / І.І. Біломістна, В.Є. Хоречко // Інноваційна економіка. – 2012. - №32(6). – С. 305-307.
5. Лаврова Ю.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства / Ю.В. Лаврова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. - № 29. – С. 127-130.